

Per **Frederic Casals, Gregorio Mentaberre, Jesús Nadal, Jorge Sánchez-González.**

**SECCIÓ DE FAUNA SILVESTRE.
DEPARTAMENT DE CIÈNCIA ANIMAL**

Conservació i gestió de la fauna

Conservar i gestionar la fauna no només és un problema de gestió adequada del nostre entorn, sinó que també és un assumpte econòmic, polític, de seguretat viària, alimentària i energètica. Els ciutadans en general i els col·lectius amb interessos variats (polítics, agricultors, empresaris i entitats i associacions diverses) sovint es preocupen per la fauna salvatge massa poc i massa tard, i només quan sorgeixen conflictes que els afecten directament.

GESTIÓ DE LA SANITAT DE LA FAUNA SILVESTRE

La sanitat de la fauna salvatge va ser ignorada durant molts anys després de començar a treballar en la millora de la sanitat dels animals domèstics.

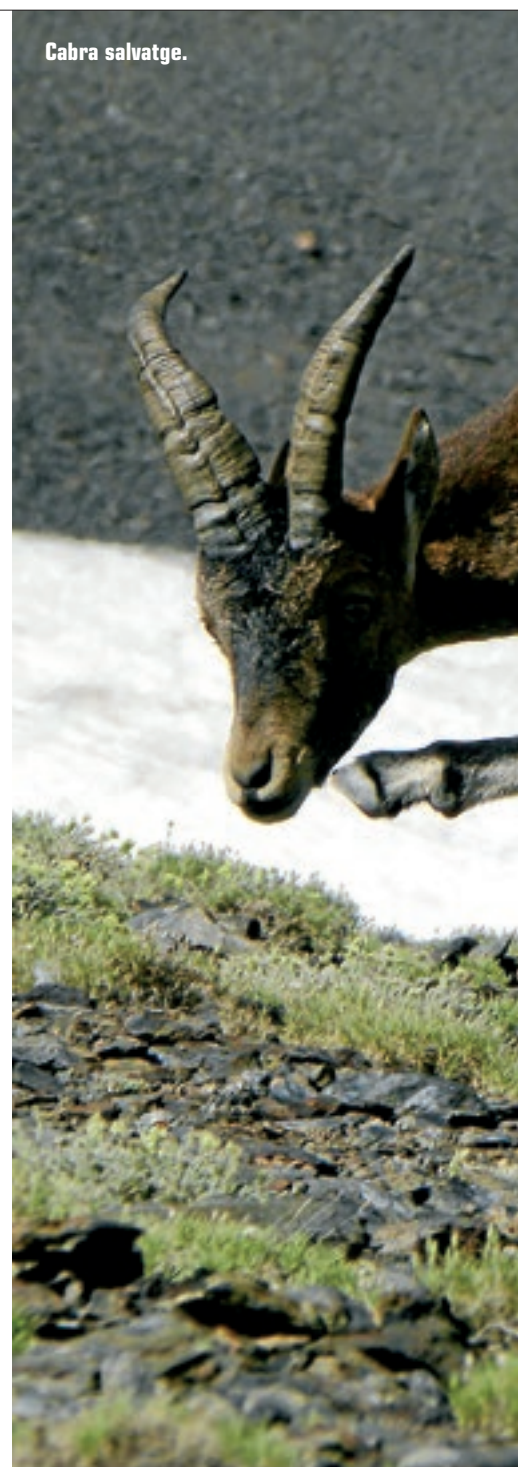
L'acumulació d'evidències i coneixement van acabar posant de manifest la seva rellevància, no només per raons d'ordre ecològic i de conservació de les pròpies espècies,

sinó també per les seves connexions amb la sanitat dels animals domèstics i la salut de les persones.

Les malalties poden amenaçar la viabilitat i conservació de poblacions concretes o d'espècies senceres, així com de les funcions que desenvolupen a l'ecosistema (carnonyaires, herbívors, etc.). La seva aparició pot ser conseqüència i un indicador de desequilibri mediambiental, i generar més desequilibris en cascada. La pèrdua de biodiversitat es relaciona amb un augment del risc d'aparició de malalties, incloent zoonosis (malalties que es transmeten d'animals a persones, i viceversa) i malalties compartides amb els animals domèstics.

Aquestes interconnexions entre la salut d'animals domèstics i salvatges, persones i ecosistèmica queden englobades al concepte d'Una Sola Salut (de l'anglès *One Health*), que avui ja ningú posa en dubte. Anant una mica més enllà, s'està proposant l'evolució d'aquest concepte cap al d'Un Sol Benestar (*One Wel-*

Cabra salvatge.

Perdiu.

Llangardaix ocel·lat.

fare), per l'estreta relació que existeix entre salut, economia i benestar humà. A més, la fauna salvatge és una font de riquesa en si mateixa, ja sigui per motius de gaudi, turisme i/o qualsevol altre tipus d'aprofitament que pot ser clau per l'economia local de zones rurals o de muntanya.

Amb tot, la posada en pràctica del paradigma d'Una Sola Salut continua sent deficient i l'infrafinançament de la vigilància i els estudis epidemiològics en fauna salvatge preocupant.

GESTIÓ DE LA FAUNA DELS ECOSISTEMES AQUÀTICS

Els ecosistemes d'aigua dolça, i especialment els rius, es troben entre els més amenaçats del món sustentant una part important de la biodiversitat i brindant serveis ecosistèmics essencials a la societat. La biodiversitat dels ecosistemes d'aigua dolça està disminuint molt més que als ecosistemes terrestres més afectats i els serveis ecosistèmics que presten estan a punt del col·lapse. A més a més, la conservació d'aquests ecosistemes s'ha realitzat sempre des de la perspectiva de l'ecologia terrestre obviant la perspectiva integral de conca, entre altres mancances.

Conèixer com funciona un ecosistema aquàtic i la seua estructura és essencial per la seua conservació i per la conservació de les espècies que l'habiten. Així, en el cas dels rius no només ens trobem amb un ecosistema lineal amb la seua continuïtat sistemàticament alterada per multitud d'embassaments i barres, molts d'ells sense una utilitat clara, que han fragmentat les poblacions de peixos, ocells i mamífers i

altres organismes que fan servir els rius com corredors, modificant els seus hàbitats i alterant el cabal d'aigua i el transport dels sediments. Sinó que es tracta d'un ecosistema altament dinàmic, interconnectat amb els aqüífers, la seva plana d'inundació, el bosc de ribera i tota la resta d'elements de l'ecosistema fluvial.

La gestió de les espècies vinculades als ecosistemes aquàtics passa necessàriament per la gestió i la conservació d'aquests ecosistemes i l'eliminació de les pressions específiques (sobrepesca, contaminació, canalitzacions, espècies exòtiques i invasores). Les espècies autòctones estan adaptades a les sequeres i poden refugiar-se en els gorgs durant l'estiu, però també necessiten les crescudes que renoven les comunitats de plantes aquàtiques i de la ribera, i generen refugis, com basses i tolles laterals, on amfibis, ocells i altres animals poden refugiar-se, alimentar-se i criar.

A més a més, un ecosistema fluvial funcional i estructurat és més resistent a l'establiment de les espècies exòtiques i més resilient als impactes que aquestes produeixen als ecosistemes i les comunitats biològiques que els conformen. Així, un embassament o zona d'un tram de riu amb aigües estancades és més propici a l'establiment dels peixos exòtics més adaptats a aquests tipus d'hàbitats.

Aquesta alteració de l'ecosistema impedeix o limita la presència de les espècies autòctones que no són capaces de competir amb les exòtiques o reduir les conseqüències de la seva presència. Dins d'un context d'increment del comerç mundial que ha augmentat l'arribada d'es-

**LA VIDA DELS PAISATGES
DEPÈN DE LA FAUNA,
QUE PROTAGONITZA EL
MOVIMENT I ELS SONS
QUE NOSALTRES TAPEM
AMB SOROLL**

pècies exòtiques i el risc del seu establiment, amb nombrosos alliberaments d'espècies exòtiques es fa més necessari que mai restaurar els ecosistemes aquàtics i les seves dinàmiques naturals. Cal, per tant, millorar la continuïtat dels ecosistemes fluvials i la connectivitat lateral, donant-li el seu espai per créixer i desbordar-se si cal, millorar la qualitat de l'aigua, reduint la contaminació difusa molt vinculada a l'activitat ramadera i agrícola i eliminant els abocaments sense tractament, entre altres moltes pressions i amenaces.

GESTIÓ DE LA FAUNA DELS ECOSISTEMES SILVESTRES

Explicar la història de la fauna silvestre ajuda l'ésser humà a entendre la seva pròpia vida i les conseqüències dels seus actes. Moltes persones creuen que podem avançar en sostenibilitat al marge de la protecció i restauració dels ecosistemes, però això no és pas possible, ja que depenem de l'oxigen, l'aigua i els aliments entre altres factors ambientals. Sense uns ecosistemes funcionals no hi ha sostenibilitat: els podem reciclar si hi ha animals que treballen en aquest servei. Sense carronyaires i sense edafofauna (petits animals del sòl) no existeix el reciclatge.

La fauna silvestre depèn de com tractem els ecosistemes, de com urbanitzem el territori, de com ens desplaçem amb vehicles (autovies, alta velocitat), de com treballem amb les màquines (soroll, partícules tòxiques, llum artificial) i de com i a on generem l'energia (parcs eòlics, centrals solars). Per exemple, els esplugabous, les cigonyes, les gavines, les garses i les guineus s'associen amb la nostra activitat a la ciutat i al camp. Aquests animals troben aliment amb facilitat quan reguem les parcel·les, collim els cultius, aboquem escombraries o als vo-

rals de les carreteres. La nostra activitat fa fora certes espècies i n'atrau altres.

La vida dels paisatges depèn de la fauna. Ella protagonitza el moviment i els sons que nosaltres tapem amb el moviment i el soroll de les màquines i motors. Tenim espècies més vulnerables i amenaçades que corren més risc d'extingir-se, i no podem ser irresponsables. Estem obligats a tractar els animals amb la sensibilitat d'un naturalista i a fer un ús racional de les seves poblacions coneixent la seva història natural. Hem d'acceptar que tenim relacions positives i negatives amb la fauna segons els nostres interessos, i això ens permetrà ressituar-nos a favor de la natura.

Barb cua-roig (*Barbus haasi*) capturat a la conca del riu Siurana dins la campanya de seguiment de les poblacions piscícoles a Catalunya.

Frederic Casals

Tens l'excel·lència al teu costat

Universitat de Lleida

4 CAMPUS LLEIDA
1 CAMPUS IGUALADA
37 GRAUS
15 DOBLES GRAUS
37 MÀSTERS

info@udl.cat
www.udl.cat

Son de la Facultat d'Educació, Psicologia i Treball Social de la UdL. Imatge: Alvaro Soto. Fotografia: José M. Pina

Antoni Tolmos

Doctor en Filosofia i
Ciències de l'Educació.

Pianista i comunicador
internacional.

Autor de quinze treballs
discogràfics i llibres sobre
creixement artístic.

És el teu professor
de Didàctica, Educació
i Cultura Musical.

Universitat
de Lleida

Per arribar més lluny vine a la UdL

JESÚS NADAL, doctor en biologia animal i professor del Departament de Ciència Animal de la UdL, ha dedicat les seves investigacions a la gestió de la fauna, les espècies cinegètiques i el seu aprofitament sostenible. La seva feina està estretament lligada a transferir ciència aplicada al món rural per fomentar les poblacions de vida silvestre

“Els partits animalistes volen protegir la fauna potenciant allò que té un impacte més negatiu”

Per **REDACCIÓ XXII** / Fotos: **UNIVERSITAT DE LLEIDA**

Jesús, tenim prou institucions per gestionar la fauna silvestre? Seria desitjable tenir un organisme encarregat de protegir la natura i poder assegurar un aprofitament sostenible dels recursos naturals. En lloc d'això tenim departaments de la Generalitat, les Universitats, escoles, ONG, sindicats... Tenim moltes institucions i gran diversitat d'activitats que moltes vegades són contràries, per la qual cosa sorgeixen molts problemes amb col·laboracions i enfrontaments que repercuteixen negativament a la natura, perquè traslladen els nostres problemes de dimensió social a les poblacions d'animals.

Com ho podem millorar, doncs? Les institucions tenen l'obligació de parlar i cooperar, i això no passa perquè els treballadors estan saturats de feina i per tant no tenen temps de desenvolupar la cooperació amb les altres institucions. La fauna silvestre l'hem de gestionar basats en el coneixement científic, això exigeix cooperació entre les institucions perquè es generi aquest coneixement, i finançament públic i privat.

Quina responsabilitat haurien d'assumir les institucions que suporten les activitats perjudicials per a la fauna silvestre?

La crisi de la biodiversitat és conseqüència directa de les nostres activitats, per això no hi ha cap activitat econòmica que pugui dir que no té responsabilitat en aquest sentit. Els animals són els treballadors dels ecosistemes, sense ells perdem els serveis ecosistèmics com són la regulació del clima, de les avingudes, de l'aigua filtrada o de l'oxigen... Els danys als ecosistemes tenen un preu que podem constatar quan ens afecta alguna tragèdia a causa d'un desastre natural.

Quin paper han de jugar els ajuntaments en la gestió de la fauna?

Els ecosistemes urbans s'han construït sense considerar la fauna silvestre. Tots els ajuntaments han de revisar els seus plans urbanístics, gestió de residus, contaminació sonora, lumínica, abocaments i emissions, xarxes de cables, antenes, clavegueram, places, estacions, espais verds i polígons industrials valorant els efectes que ocasionen sobre

la fauna silvestre. Ocasionen un greu impacte en la fauna, fins i tot les espècies adaptades a viure-hi com els pardals i orenetes desapareixen. Els ajuntaments haurien de disposar de tècnics i de plans de gestió de la fauna.

Per què els partits polítics no tenen grups de treball dedicats? Els únics partits que s'ocupen de la fauna són els animalistes i, contràriament a allò racional, es dediquen a potenciar l'agent que més impacte negatiu ocasiona sobre la biodiversitat del planeta: els gats domèstics. Fomenta l'auge del mascotisme generalitzat. Com a resultat, tenim una llei que potencia els danys a la fauna silvestre i els ecosistemes. A aquest pròsper negoci del mercat se sumen els altaveus dels mitjans. Necessitem una taxa impositiva prou elevada en aquest sector que sigui capaç de contrarestar tots els danys que ocasiona sobre la fauna i els seus hàbitats.